

מחברת בבא קמא - ב

מסכת בבא קמא פרק ב

(יז, א) משנה: כיצד הרגל מועדת לשבר בדרך הלוכה? - הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר. היתה מבעטת, או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה, ושברה את הכלים - משלם חצי נזק. דרסה על הכלי ושברתו, ונפל על כלי ושברו - על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק. התרנגולין מועדין להלך כדרכן ולשבר. היה דליל קשור ברגליו, או שהיה מהדס ומשבר את הכלים, משלם חצי נזק

(יז, ב) גמרא: { אמר ליה **רבינא לרבא:** היינו רגל, היינו בהמה! < אמר ליה: תנא אבות וקתני תולדות! { אלא מעתה: סיפא, דקתני "השן מועדת... הבהמה מועדת", מאי אבות ומאי תולדות איכא?! הוה קמהדר ליה בבדיחותא, ואמר ליה: אנא שנאי חדא, ואת שני חדא! ;וטעמא מאי? < אמר **רב אשי:** תנא שן דחיה, וקתני שן דבהמה - סלקא דעתך אמינא: (שמות כב) "ושלח את בעירה" כתיב - בהמה אין, חיה לא - קמשמע לן דחיה בכלל בהמה { אי הכי, הא מבעי ליה למיתני ברישא! < האי דאתיא ליה מדרשא חביבא ליה { אי הכי, רישא נמי ליתני ההיא דלא כתיבא ברישא < הכי השתא, התם, אידי ואידי אבות נינהו - הך דאתיא ליה מדרשא חביבא ליה - הכא, שביק אב ותני תולדה?! << איבעית אימא: איידי דסליק מרגל, פתח ברגל

תנו רבנן: בהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר. כיצד? בהמה שנכנסה לחצר הניזק, והזיקה בגופה דרך הלוכה, ובשערה דרך הלוכה, באוכף שעליה, ובשליף שעליה, ובפרומביא שבפיה, ובזוג שבצוארה, וחמור במשאו - משלם נזק שלם. **סומכוס** אומר: צרורות, וחזיר שהיה נובר באשפה והזיק - משלם נזק שלם # { הזיק?! פשיטא! < אלא אימא: "התניז והזיק - משלם נזק שלם"

{ צרורות, מאן דכר שמיהו?! < חסורי מחסרא, והכי קתני: צרורות - כי אורחייהו, חצי נזק. וחזיר שהיה נובר באשפה והתניז והזיק, משלם חצי נזק. **סומכוס** אומר: צרורות, וחזיר שהיה נובר באשפה והתניז והזיק - משלם נזק שלם

תנו רבנן: תרנגולין שהיו מפריחין ממקום למקום, ושברו כלים בכנפיהן - משלם נזק שלם; ברוח שבכנפיהן - משלמין חצי נזק. **סומכוס** אומר: נזק שלם

מחברת בבא קמא - ב

תניא אידך : תרנגולין שהיו מהדסין על גבי עיסה ועל גבי פירות, וטינפו או ניקרו - משלם נזק שלם ; העלו עפר או צרורות - משלמין חצי נזק. **סומכוס** אומר : נזק שלם

תניא אידך : תרנגול שהיה מפריח ממקום למקום, ויצתה רוח מתחת כנפיו, ושיברה את הכלים - משלם חצי נזק #סתמא כרבנן { אמר **רבא** : בשלמא סומכוס - קסבר : כחו כגופו דמי - אלא רבנן, אי כגופו דמי, כוליה נזק בעי לשלם ; ואי לאו כגופו דמי, חצי נזק נמי לא לשלם ! <הדר אמר **רבא** : לעולם כגופו דמי, וחצי נזק צרורות הלכתא גמירי לה

אמר **רבא** : כל שבזב טמא, בנזקין משלם נזק שלם ; כל שבזב טהור, בנזקין משלם חצי נזק ; ורבא, צרורות אתא לאשמועינן?! <לא! רבא, עגלה מושכת בקרון קא משמע לן!

תניא כותיה דרבא : בהמה מועדת לשבר בדרך הלוכה ; כיצד? בהמה שנכנסה לחצר הניזק, והזיקה בגופה דרך הלוכה, ובשערה דרך הלוכה, באוכף שעליה, ובשליף שעליה, ובפרומביא שבפיה, ובזוג שבצוארה, וחמור במשאו, ועגלה מושכת בקרון - משלם נזק שלם תנו רבנן : תרנגולים שהיו מחטטין בחבל דלי, ונפסק החבל ונשבר הדלי - משלמין נזק שלם

בעי **רבא** : דרסה על כלי ולא שברתו, ונתגלגל למקום אחר ונשבר, מהו? בתר מעיקרא אזלינא, וגופיה הוא? או דלמא בתר תבר מנא אזלינא, וצרורות נינהו? ^תפשוט ליה מדרבה, דאמר **רבה** : זרק כלי מראש הגג, ובא אחר ושברו במקל - פטור, דאמרינן ליה : מנא תבירא תבר! <לרבה פשיטא ליה - לרבא מבעיא ליה!

{ תא שמע : הידוס אינו מועד, ויש אומרים : הרי זה מועד <הידוס סלקא דעתך?! אלא לאו הידוס והתיז, ובהא קמפלגי : דמר סבר : בתר מעיקרא אזלינן, ומר סבר : בתר תבר מנא אזלינן?! <לא! (יחא) בהתיז צרורות, ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי

{ תא שמע : תרנגולין שהיו מחטטין בחבל דלי, ונפסק החבל ונשבר הדלי, משלמין נזק שלם - שמע מינה : בתר מעיקרא אזלינן <תרגמא אחבל { והא חבל משונה הוא! <דמאוס בלישה { והא "נשבר דלי" קתני! <אלא סומכוס היא, דאמר צרורות נזק שלם משלם! { אי סומכוס, אימא סיפא : ניתז ממנו שבר, ונפל על כלי

מחברת בבא קמא - ב

אחר ושברה - על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק - ואי סומכוס, מי אית ליה חצי נזק?! וְכִי תִימָא: שאני ליה לסומכוס בין נזק כחו לכח כחו - ואלא הא דבעי **רב אשי**: כח כחו, לסומכוס, ככחו דמי או לאו ככחו דמי? - תפשוט ליה דלאו ככחו דמי! ~אלא לאו רבנן היא! - שמע מינה: בתר מעיקרא אזלינן <אמר **רב ביבי בר אביי**: דקאזיל מיניה מיניה

יבעי **רבא**: חצי נזק צרורות, מגופו משלם או מעלייה משלם? - מגופו משלם, דלא אשכחן חצי נזק דמשלם מעלייה? או דלמא מעלייה משלם, דלא אשכחן כאורחיה דמשלם מגופיה?

{תא שמע: הידוס אינו מועד. ויש אומרים: הרי זה מועד ~הידוס, סלקא דעתך?! אלא לאו "הידוס והתיז"! ובהא קמיפלגי: מאן דאמר אינו מועד, קסבר מגופו משלם, ומאן דאמר מועד, קסבר מעלייה משלם <לא! בפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי!

{תא שמע: הכלב שנטל חררה, והלך לגדיש, ואכל החררה והדליק את הגדיש - על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק ~מאי טעמא? לאו משום דהויא להו צרורות?! ~ותני עלה¹: משלם חצי נזק מגופו! ~ותסברא: לר' אלעזר, נזק שלם מגופיה מי אשכחן?! אלא כגון דשני בהא בגחלת, ורבי אלעזר סבר לה כר' טרפון, דאמר: משונה קרן בחצר הניזק - נזק שלם משלם <ולא היא! מאי טעמא מוקמת לה כרבי טרפון? משום נזק שלם! - רבי אלעזר סבר כסומכוס, דאמר: צרורות נזק שלם משלם! וסבר לה כרבי יהודה, דאמר: צד תמות במקומה עומדת, וכי קתני "מגופו", אצד תמות!

{אמר ליה **רב סמא בריה דרב אשי לרבינא**: אימור דשמעת ליה לרבי יהודה בתם ונעשה מועד - במועד מתחילתו (**יחב**) מי שמעת ליה?! <אלא כי קאמר רבי אלעזר "נזק שלם", כגון דאייעד, ובהא קמיפלגי: מר סבר: יש העדאה לצרורות, ומר סבר: אין העדאה לצרורות!

{אלא הא דבעי **רבא**: יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות? - אי לרבנן, אין העדאה לצרורות; אי לרבי אלעזר, יש העדאה לצרורות! <אמר לך רבא: כי מיבעיא לי לדידי, אליבא דרבנן דפליגי עליה דסומכוס! אבל הכא, בין לרבנן בין לרבי אלעזר, כסומכוס

1 לדאבתנו, ברייתא זו לא נמצא בתוספתא שלנו, ואף לא דרבי ר"א

מחברת בבא קמא - ב

סבירא להו, דאמר: צרורות, נזק שלם משלם! וטעמא מאי אמור רבנן "חצי נזק"? - דשני ולא אייעד, ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן קמיפלגי

{אימור דשמעת ליה לר' טרפון "נזק שלם" - "מגופו" מי שמעת ליה?! <אין! מהיכא מייתי לה? מקרן מרשות הרבים - דיו לבא מן הדין להיות כנדון! {והא רבי טרפון לית ליה דיו! <כי לית ליה דיו, היכא דמפריך קל וחומר - היכא דלא מפריך קל וחומר, אית ליה דיו!

גופא: בעי **רבא**: יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות? - לקרן מדמינן ליה, או דלמא תולדה דרגל הוא?

{תא שמע: הידוס אינו מועד, ויש אומרים: הרי זה מועד - "הידוס" סלקא דעתך?! אלא "הידוס והתיז" ~מאי? לאו כגון דעבד תלתא זימני, ובהא קמיפלגי: מר סבר יש העדאה, ומר סבר אין העדאה?! <לא! בחד זימנא, ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי!

{תא שמע: בהמה שהטילה גללים לעיסה - **רב יהודה** אומר: משלם נזק שלם, ו**רבי אלעזר** אומר: חצי נזק ~מאי? לאו כגון דעבד תלתא זימני, ובהא קמיפלגי, מר סבר יש העדאה, ומר סבר אין העדאה?! <לא! בחד זימנא, ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי {והא משונה הוא! <דדחיק ליה עלמא! {ולימא רב יהודה: "הלכה כסומכוס", ולימא רבי אלעזר: "הלכה כרבנן"?! <גללים אצטריכא ליה - סלקא דעתך אמינא: הואיל ובתר גופיה גרירין, כגופיה דמי - קמשמע לן!

{תא שמע: דתני **רמי בר יחזקאל**: תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית, ותקע בו ושברו - משלם נזק שלם ~ואמר **רב יוסף אמרי בי רב**: סוס שצנף, וחמור שנער, ושיבר את הכלים - משלם חצי נזק - מאי? לאו כגון דעבד תלתא זימני, (**יט, א**) ובהא קמיפלגי: מר סבר: יש העדאה, ומר סבר: אין העדאה?! <לא! בחד זימנא, ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי! {והא משונה הוא! <דאית ביה בזרני

;בעי **רב אשי**: יש שנוי לצרורות לרביע נזק, או אין שנוי לצרורות לרביע נזק? ^תפשוט ליה מדרבא, דבעי **רבא**: יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות? - מכלל דאין שנוי! <דלמא רבא "אם תמצוי לומר" קאמר - אם תמצוי לומר אין שנוי, יש העדאה או אין

העדאה? - תיקו!

זבעי **רב אשי**: כח כחו לסומכוס, ככחו דמי או לא? מי גמיר הלכה, ומוקי לה בכח כחו? או דלמא לא גמיר הלכה כלל? - תיקו!

היתה מבעטת, או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה, ושברה את הכלים - משלם חצי נזק -- זאיבעיא להו: היכי קאמר? "היתה מבעטת והזיקה בביעוטה, או צרורות כאורחיהו - משלם חצי נזק", ורבנן היא? או דלמא "היתה מבעטת והזיקה בביעוטה, או צרורות מחמת ביעוט - משלם חצי נזק" - הא כי אורחיה, משלם נזק שלם - ומני? סומכוס היא!

{תא שמע מסיפא: דרסה על הכלי ושברתו, ונפל השבר על כלי אחר ושברו - על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון חצי נזק - ואי סומכוס, מי אית ליה חצי נזק?! זוכי תימא: "ראשון" - ראשון להתזה, ו"שני" - שני להתזה, ושאני ליה לסומכוס בין כחו לכח כחו - אלא הא דבעי **רב אשי**: כח כחו לסומכוס, ככחו דמי או לאו ככחו דמי? - תפשוט ליה דלאו ככחו דמי! <רב אשי כרבנן מוקי לה, ובעי לה הכי: היתה מבעטת, והזיקה בביעוטה, או צרורות כאורחיהו - חצי נזק - הא מחמת ביעוט, רביע נזק - ויש שנוי? או דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה, או צרורות מחמת ביעוט - חצי נזק - ואין שנוי? - תיקו!

זבעי מיניה **רבי אבא בר ממל מרבי אמי**, ואמרי לה: **מרבי חייא בר אבא**: היתה מהלכת במקום שאי אפשר לה אלא אם כן מנתזת, ובעטה והתיזה והזיקה, מהו? כיון דאי אפשר לה, אורחיה הוא? או דלמא השתא מיהא, מחמת ביעוט קמנתזה צרורות? - תיקו!

זבעא מיניה **ר' ירמיה מר' זירא**: היתה מהלכת ברשות הרבים, ובעטה² והתיזה והזיקה, מהו? לקרן מדמינן ליה, וחייבת? או דלמא תולדה דרגל הוא, ופטורה? <אמר ליה: מסתברא תולדה דרגל הוא ז: התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות היחיד, מהו? <אמר ליה: עקירה אין כאן - הנחה יש כאן!>

{איתיביה: היתה מהלכת בדרך והתיזה, בין ברשות היחיד בין

2 יש שאין גורסים "ובעטה"

מחברת בבא קמא - ב

ברשות הרבים, חייב ~מאי? לאו התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות הרבים? <לא! התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות היחיד! { והאמרת: "עקירה אין כאן - הנחה יש כאן?!!" <אמר ליה: הדרי בי!

{ איתיביה: דרסה על הכלי ושברתו, ונפל השבר על כלי אחר ושברו - על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק ~ותני עלה: במה דברים אמורים? ברשות הניזק - אבל ברשות הרבים, על הראשון פטורה, ועל האחרון חייבת ~מאי? לאו התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות הרבים? <לא! התיזה ברשות הרבים, והזיקה ברשות היחיד! { והאמרת: "עקירה אין כאן - הנחה יש כאן?!!" <אמר ליה: הדרי בי!

{ איני! (יט, ב) והאמר ר' יוחנן: אין חצי נזק חלוק, לא לרשות היחיד ולא לרשות הרבים ~מאי? לאו התיזה ברשות הרבים, והזיקה ברשות הרבים? <לא! התיזה ברשות הרבים והזיקה ברשות היחיד! { והאמרת: "עקירה אין כאן - הנחה יש כאן?!!" <אמר ליה: הדרי בי! <<איבעית אימא: כי אמר רבי יוחנן, אקרן

יטיב רבי יהודה נשיאה ורבי אושעיא אקילעא דרבי יהודה. נפק מילתא מבינייהו: כשכשה בזנבה, מהו? <אמר ליה אידך: וכי יאחזנה בזנבה וילך?! { אי הכי, קרן נמי, נימא: וכי יאחזנה בקרן וילך?! <הכי השתא - קרן, לאו אורחיה - הא, אורחיה! { וכי מאחר דאורחיה, מאי מבעיא ליה?! <כשכוש יתירא מבעיא ליה!
; בעי רב עינא: כשכשה באמתה, מהו? מי אמרינן: מידי דהוה אקרן - קרן, לאו יצרא קתקיף ליה - הכא נמי, לא שנא? או דלמא קרן, כוונתו להזיק - הא אין כוונתה להזיק? - תיקו!

התרנגולין מועדין להלך כדרכן ולשבר. היה דליל קשור ברגליו, או שהיה מהדס ומשבר את הכלים, משלם חצי נזק -- אמר רב הונא: לא שנו אלא שנקשר מאליו, אבל קשרו אדם, חייב ונקשר מאליו, מאן חייב? ^אילימא בעל הדליל - היכי דמי? ^אי דאצנעיה - אנוס הוא! ^ואי לא אצנעיה - פושע הוא! ^אלא חייב בעל תרנגול?! - מאי שנא כוליה נזק, דלא, דכתיב: (שמות כא) "כי יפתח איש בור" - ולא "שור בור" - חצי נזק נמי, "איש בור" ולא "שור בור" <אלא מתניתין בדאדייה אדויי, וכי אתמר דרב הונא, בעלמא אתמר: דליל

מחברת בבא קמא - ב

הפקר, אמר **רב הונא**: נקשר מאליו - פטור; קשרו אדם - חייב
; משום מאי חייב? <אמר **רב הונא בר מנחם**: משום בורו המתגלגל
ברגלי אדם וברגלי בהמה

משנה: ;כיצד השן מועדת לאכול את הראוי לה? - הבהמה מועדת
לאכול פירות וירקות - אכלה כסות או כלים, משלם חצי נזק ;במה
דברים אמורים? - ברשות הניזק - אבל ברשות הרבים, פטור. ואם
נהנית, משלמת מה שנהנית ;כיצד משלמת מה שנהנית? - אכלה
מתוך הרחבה, משלמת מה שנהנית ; מצדי הרחבה, משלמת מה
שהזיקה ; מפתח החנות, משלמת מה שנהנית ; מתוך החנות,
משלמת מה שהזיקה

גמרא: תנו רבנן: השן מועדת לאכול את הראוי לה ;כיצד? - בהמה
שנכנסה לחצר הניזק, ואכלה אוכלין הראויין לה, ושתתה משקין
הראויין לה - משלם נזק שלם. וכן חיה שנכנסה לחצר הניזק,
וטרפה בהמה, ואכלה בשר - משלם נזק שלם. ופרה שאכלה שעורין,
וחמור שאכל כרשין, וכלב שליקק את השמן, וחזיר שאכל חתיכה
של בשר - משלמין נזק שלם

אמר **רב פפא**: השתא דאמרת: כל מידי דלאו אורחיה, ואכלה ליה
על ידי הדחק, שמיה אכילה - האי שונרא דאכל תמרי, וחמרא
דאכיל ביניתא - משלם נזק שלם!

ההוא חמרא דאכל נהמא, ופלסיה לסלא - חייביה **רב יהודה** לשלם
נזק שלם אנהמא, ואסלא חצי נזק {ואמאי?! כיון דאורחיה למיכל
נהמא, אורחיה נמי לפלוסי סלא! <דאכל והדר פליס! ;ופת, אורחיה
הוא?! ורמינהו: אכלה פת ובשר ותבשיל, משלם חצי נזק ~מאי?
לאו בבהמה?! <לא! בחיה! {חיה, בשר אורחיה הוא! <דמטווי!
<<ואיבעית אימא: בטביא <<ואיבעית אימא: לעולם בבהמה,
ובפתורא

(כ,א) ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא. סריך סליק, אכלה
לליפתא, ותבריה לדנא. חייביה **רבא** אליפתא ואדנא נזק שלם ;מאי
טעמא? - כיון דאורחיה למיכל ליפתא, אורחיה נמי לסרוכי ולמסלק
אמר **אילפא**: בהמה ברשות הרבים, ופשטה צוארה ואכלה מעל גבי
חברתה, חייבת ;מאי טעמא? <גבי חברתה כחצר הניזק דמי ^לימא
מסייע ליה: היתה קופתו מופשלת לאחוריו, ופשטה צוארה ואכלה
ממנו, חייבת <כדאמר רבא: בקופצת - הכא נמי, בקופצת! ;והיכא

מחברת בבא קמא - ב

איתמר דרבא? <אהא דאמר **רבי אושעיא**: בהמה ברשות הרבים, הלכה ואכלה, פטורה - עמדה ואכלה, חייבת * {מאי שנא הלכה, דאורחיה הוא - עמדה נמי, אורחיה הוא! * <אמר **רבא**: בקופצת!

יבעי ר' **זירא**: מתגלגל, מהו? - ייחזיק דמי? <כגון דקיימא עמיר ברשות היחיד, וקא מתגלגל ואתי מרשות היחיד לרשות הרבים - מאי?

{תא שמע: דתני **רבי חייא**: משוי, מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ - אכלה בפנים, חייבת - אכלה בחוץ, פטורה ~מאי? לאו מתגלגל ואתי?! <לא! אימא: אכלה - על מה שבפנים, חייבת; על מה שבחוץ, פטורה <<איבעית אימא: כי קאמר רבי חייא, בפתילה דאספסתא

אכלה כסות או כלים, משלם חצי נזק; במה דברים אמורים? - ברשות הניזק - אבל ברשות הרבים, פטור -- ייחזיק? <אמר **רבא**: אכולהו; מאי טעמא? כל המשנה, ובא אחר ושינה בו, פטור <<**ושמואל** אמר: לא שנו אלא פירות וירקות, אבל כסות וכלים, חייבת

וכן <אמר **ריש לקיש**: אכולהו #ואזדא ריש לקיש לטעמיה, דאמר **ריש לקיש**: שתי פרות ברשות הרבים, אחת רבוצה ואחת מהלכת - בעטה מהלכת ברבוצה, פטורה; רבוצה במהלכת, חייבת # <<**ורבי יוחנן** אמר: לא שנו אלא פירות וירקות, אבל כסות וכלים, חייבת ^לימא: רבי יוחנן לית ליה דריש לקיש, אפילו בשתי פרות! <לא! לעולם אית ליה! - כסות, עבדי אינשי דמנחי גלימי ומתפחי, אבל בהמה, לאו אורחה

ואם נהנית, משלמת מה שנהנית -- ייחזיק? <**רבה** אמר: דמי עמיר <<**רבא** אמר: דמי שעורים בזול

תניא כוותיה דרבה, תניא כוותיה דרבא - תניא כוותיה דרבה: **רבי שמעון בן יוחי** אמר: אין משלמת אלא דמי עמיר בלבד; תניא כוותיה דרבא: אם נהנית, משלמת מה שנהנית - ייחזיק? אכלה קב או קביים, אין אומרים "תשלם דמיהן!", אלא אומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה, אף על פי שאינו רגיל. לפיכך

מחברת בבא קמא - ב

אכלה חטין או דבר הרע לה, פטורה

אמר ליה רב חסדא לרמי בר חמא: לא הוית גבן באורתא בתחומא,
דאיבעיא לן מילי מעלייתא! אמר: מאי מילי מעלייתא? אמר ליה:
הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר או אין צריך?
- היכי דמי? איילימא בחצר דלא קיימא לאגרא, וגברא דלא עביד
למיגר - זה לא נהנה וזה לא חסר! אלא בחצר דקיימא לאגרא
וגברא דעביד למיגר - זה נהנה וזה חסר! לא צריכא בחצר דלא
קיימא לאגרא, וגברא דעביד למיגר - מאי? מצי אמר ליה: "מאי
חסרתיך?!?" או דלמא מצי אמר (כ, ב) "הא איתהנית?!?" אמר
ליה: מתניתין היא! - הי מתניתין? אמר ליה: לכי תשמש לי! -
שקל סודריה, כרך ליה - אמר ליה: אם נהנית, משלמת מה שנהנית
;אמר רבא: כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה! דאף על
גב דלא דמי למתניתין, קבלה מיניה! - האי "זה נהנה וזה חסר",
והאי "זה נהנה וזה לא חסר" הוא! %ורמי בר חמא: סתם פירות
ברשות הרבים, אפקורי מפקר להו

{תנן: המקיף חבירו משלש רוחותיו, וגדר את הראשונה ואת
השניה ואת השלישית, אין מחייבין אותו - הא רביעית, מחייבין
אותו! - שמע מינה: זה נהנה וזה לא חסר, חייב! <שאני התם,
דאמר ליה: את גרמת לי הקיפא יתירא!

{תא שמע: אמר ר' יוסי: אם עמד ניקף וגדר את הרביעית, מגלגלין
עליו את הכל - טעמא דגדר ניקף - הא מקיף, פטור! - שמע מינה:
זה נהנה וזה לא חסר, פטור! <שאני התם, דאמר ליה: לדידי סגי לי
בנטירא בר זוזא!

{תא שמע: הבית והעלייה של שנים, שנפלו - אמר בעל העלייה
לבעל הבית לבנות, והוא אינו רוצה - הרי בעל העלייה בונה בית,
ויושב בה עד שיתן לו יציאותיו - יציאותיו הוא דמחייב ליה בעל
הבית - הא שכרו, לא! - שמע מינה: זה נהנה וזה לא חסר, פטור!
<שאני התם, דביתא לעלייה משתעבד

{תא שמע: רבי יהודה אומר: אף זה הדר בחצר חבירו שלא מדעתו,
צריך להעלות לו שכר - שמע מינה: זה נהנה וזה לא חסר, חייב!
<שאני התם, משום שחרוריתא דאשייתא

שלחוה בי רבי אמי. אמר: <וכי מה עשה לו, ומה חסרו, ומה

הזיקו?!

רבי חייא בר אבא אמר : נתיישב בדבר! הדר שלחוה קמיה **דרבי חייא בר אבא**. אמר : כוליה האי שלחו לי ואזלי! אילו אשכחי בה טעמא, לא שלחנא להו?!

אתמר : **רב כהנא** אמר **ר' יוחנן** : אינו צריך להעלות לו שכר! **רבי אבהו** אמר **רבי יוחנן** : צריך להעלות לו שכר # אמר **רב פפא** : הא דרבי אבהו, לאו בפירוש אתמר, אלא מכללא אתמר, דתנן : נטל אבן או קורה של הקדש, הרי זה לא מעל. נתנה לחבירו, הוא מעל וחבירו לא מעל. בנאה לתוך ביתו, הרי זה לא מעל עד שידור תחתיה שוה פרוטה. ואמר **שמואל** : והוא שהניחה על פי ארובה. ויתב **רבי אבהו** קמיה **דר' יוחנן** וקאמר משמיה **דשמואל** : זאת אומרת : הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר! ושתק ליה - איהו סבר : מדשתיק, מודה ליה - ולא היא! אשגוחי לא אשגח ביה, כדרבה, דאמר **רבה** : הקדש שלא מדעת, (**כא,א**) כהדיוט מדעת דמי

שלח ליה **רבי אבא בר זבדא למרי בר מר** : בעי מיניה מרב הונא : הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר או לא? אדהכי, נח נפשיה דרב הונא. אמר ליה **רבה בר רב הונא** : הכי אמר אבא מרי משמיה **דרב** : אינו צריך להעלות לו שכר. והשוכר בית מראובן, מעלה שכר לשמעון #; שמעון, מאי עבידתיה?! < הכי קאמר : נמצא הבית של שמעון, מעלה לו שכר ; תרתיה?! < הא דקיימא לאגרא, הא דלא קיימא לאגרא

אתמר נמי : אמר **ר' חייא בר אבין** אמר **רב**, ואמרי לה : אמר **ר' חייא בר אבין** אמר **רב הונא** : הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אינו צריך להעלות לו שכר. והשוכר בית מבני העיר, מעלה שכר לבעלים #; בעלים, מאי עבידתייהו?! < הכי קאמר : נמצאו לו בעלים, מעלין להן שכר ; תרתיה?! < הא דקיימא לאגרא, הא דלא קיימא לאגרא

אמר **רב סחורה** אמר **רב הונא** אמר **רב** : הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, אין צריך להעלות לו שכר, משום שנאמר : (ישעיהו כד) "ושאיה יוכת שער". אמר **מר בר רב אשי** : לדידי חזי ליה, ומנגח כי תורא. **רב יוסף** אמר : ביתא מיתבא, יתיב #; מאי בינייהו? < איכא בינייהו דקא משתמש ביה בציבי ותיבנא

ההוא גברא דבנה אפדנא אקילקלתא דיתמי. אגביה **רב נחמן** לאפדניה מיניה ^לימא : קסבר רב נחמן : הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר < ההוא מעיקרא קרמנאי הוו דיירי

מחברת בבא קמא - ב

ביה, ויהבי להו ליתמי דבר מועט. אמר ליה: "זיל פייסינהו ליתמי!", ולא אשגח. אגביה רב נחמן לאפדניה מיניה

כי צד משלמת מה שנהנית? - אכלה מתוך הרחבה, משלמת מה שנהנית; מצדי הרחבה, משלמת מה שהזיקה; מפתח החנות, משלמת מה שנהנית; מתוך החנות, משלמת מה שהזיקה -- אמר **רב**: ובמחזרת. **ושמואל** אמר: אפילו מחזרת נמי פטור {ולשמואל, היכי משכחת לה דמחייב?!} <כגון דשבקתה לרחבה ואזלה וקמה בצידי רחבה

ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשה: מחזרת - **רב** אמר: חייבת, **ושמואל** אמר: פטורה {ולשמואל, "משלמת מה שהזיקה", היכי משכחת לה דמחייב?!} <כגון דשבקה לרחבה ואזלה וקמה בצידי רחבה

{מתיב **רב נחמן בר יצחק**: מפתח החנות, משלמת מה שנהנית - היכי משכחת לה? פשיטא - במחזרת! - וקאמר מר³: "מה שנהנית" - מה שנהנית - אין; מה שהזיקה - לא! <הוא מותיב לה והוא מפרק לה: דקיימא בקרן זוית

איכא דאמרי: מחזרת, כולי עלמא לא פליגי דחייבת - כי פליגי במקצה מקום מרשותו לרשות הרבים. והכי אתמר: אמר **רב**: לא שנא אלא מחזרת, אבל מקצה מקום מרשותו לרשות הרבים, פטורה. **ושמואל** אמר: אפילו מקצה מקום מרשותו לרשות הרבים חייבת

אלימא בבור ברשותו קמפלגי - רב, דאמר פטור, קסבר: בור ברשותו חייב. ושמואל, דאמר חייב, קסבר: בור ברשותו פטור <אמר לך רב: לעולם אימא לך: (**כא,ב**) בעלמא בור ברשותו פטור, ושאני הכא, דאמר: "לאו כל כמינך, דמקרבת להו לפירותך לרשות הרבים, ומחייבת להו לתוראי!" ושמואל אמר: בעלמא בור ברשותו חייב, דבשלמא בור - איכא למימר לאו אדעתיה, אלא פירות - מי איכא למימר לאו אדעתיה?! הא חזי להו!

אלימא: מחזרת תנאי היא! דתניא: אכלה מתוך הרחבה, משלמת מה שנהנית; מצדי הרחבה, משלמת מה שהזיקה, דברי ר' מאיר ורבי יהודה. **רבי יוסי ור' אלעזר** אומרים: אין דרכה לאכול אלא להלך ~ ר' יוסי היינו תנא קמא! ~ אלא מחזרת איכא בינייהו - תנא

3 יש שאין גורסים "מר"

מחברת בבא קמא - ב

קמא סבר : מחזרת נמי משלם מה שנהנית, ורבי יוסי סבר : משלמת מה שהזיקה <לא! דכולי עלמא מחזרת, אי כרב, אי כשמואל. והכא ב"ביער בשדה אחר" קא מיפלגי - מר סבר : (שמות כב) "ובער בשדה אחר" - ולא ברשות המזיק {ברשות הרבים. ומר סבר : "ובער בשדה אחר" - ולא ברשות המזיק} ברשות המזיק?! - לימא : "פירך ברשותי, מאי בעי?!!" - אלא דאילפא ורבי אושעיא איכא בינייהו

משנה: הכלב והגדי שקפצו מראש הגג, ושברו את הכלים - משלם נזק שלם, מפני שהן מועדין. הכלב שנטל חררה, והלך לגדיש - אכל החררה, והדליק הגדיש - על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק

גמרא: טעמא דקפצו - הא נפלו, פטור! ^אלמא קסבר : תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור! תניא נמי הכי : הכלב והגדי שקפצו מראש הגג, ושברו את הכלים, משלם נזק שלם; נפלו, פטורין - הניחא למאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור, אלא למאן דאמר חייב, מאי איכא למימר?! <כגון דמקרבי כלים לגבי כותל, דכי קפצי בקפיצה לא נפלי עלייהו, ואפילו תחלתו בפשיעה ליכא! אמר **רב זביד** משמיה **דרבא** : פעמים שאפילו נפלו נמי חייב! משכחת לה בכותל רעוע {מאי ניהו?! דאבעי ליה לאסוקי דעתא דנפיל ארחי?! סוף סוף, לא נפל ארחי, ונפול אינהו! תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא! <לא! צריכא בכותל צר

תנו רבנן : הכלב והגדי שדלגו ממטה למעלה, פטורין; מלמעלה למטה, חייבין. אדם ותרנגול שדלגו, בין מלמעלה למטה, בין מלמטה למעלה, חייבין (**כב, א**) {והתניא : הכלב והגדי שדלגו, בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה, פטורין! <תרגמא **רב פפא** דאפיך מיפך - כלבא בזקירא וגדיא בסריכא {אי הכי, אמאי פטורים?! <פטור מנזק שלם, וחייבין בחצי נזק

הכלב שנטל חררה, והלך לגדיש, אכל החררה, והדליק הגדיש -- אתמר : ר' **יוחנן** אמר : אשו משום חציו, **וריש לקיש** אמר : אשו משום ממונו {וריש לקיש, מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן?! <אמר לך : חציו מכחו קאזלי - האי, לא מכחו קאזיל! {ורבי יוחנן, מאי טעמא לא אמר כריש לקיש? <אמר לך : ממונא, אית ביה ממשא - הא, לית ביה ממשא

מחברת בבא קמא - ב

{תנן: הכלב שנטל חררה, והלך לגדיש, אכל החררה, והדליק הגדיש - על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק ~ בשלמא למאן דאמר אשו משום חציו - חציו דכלב הוא - אלא למאן דאמר אשו משום ממונו, האי אש לאו ממונו דבעל כלב הוא! <אמר לך ריש לקיש: הכא במאי עסקינן? דאדייה אדויי, דעל חררה משלם נזק שלם, ועל מקום גחלת משלם חצי נזק, ועל גדיש כולה פטור %ורבי יוחנן, דאנחה אנוחי - על חררה ועל מקום גחלת משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק

{תא שמע: גמל טעון פשתן, ועבר ברשות הרבים - נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקו בנרו של חנווני, והדליק את הבירה - בעל גמל חייב; הניח חנווני נרו מבחוץ, חנווני חייב. **רבי יהודה** אומר: בנר חנוכה פטור ~ בשלמא למאן דאמר אשו משום חציו - חציו דגמל הוא - אלא למאן דאמר משום ממונו - האי אש, לאו ממונא דבעל גמל הוא! <אמר לך ריש לקיש: הכא במאי עסקינן? במסכסכת כל הבירה כולה! {אי הכי, אימא סיפא: אם הניח חנווני נרו מבחוץ, חנווני חייב ~ ואי במסכסכת, אמאי חייב?! <בשעמדה {עמדה וסכסכה, כל שכן דחנווני פטור ובעל גמל חייב! <אמר **רב הונא בר מנוח** משמיה **דרב איקא**: הכא במאי עסקינן? כגון שעמדה להטיל מימיה - (**כב,ב**) רישא, בעל גמל חייב, דלא איבעי ליה לאפוש בטעינה - סיפא, חנווני חייב, דלא איבעי ליה לאנוחי נרו מאבראי {תא שמע: המדליק את הגדיש, והיה גדי כפות לו, ועבד סמוך לו, ונשרף עמו - חייב; עבד כפות לו, וגדי סמוך לו, ונשרף עמו - פטור ~ בשלמא למאן דאמר אשו משום חציו - משום הכי פטור - אלא למאן דאמר אשו משום ממונו, אמאי פטור?! אילו קטל תוריה עבדא, הכי נמי דלא מיחייב! <אמר לך **רבי שמעון בן לקיש**: הכא במאי עסקינן? כשהצית בגופו של עבד, דקם ליה בדרבה מיניה {אי הכי, מאי למימרא?! <לא! צריכא בגדי דחד ועבד דחד

{תא שמע: השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן - פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים ~ בשלמא למאן דאמר אשו משום חציו - חציו דחרש הוא! אלא למאן דאמר אשו משום ממונו - אילו מסר שורו לחרש שוטה וקטן, הכי נמי דלא מיחייב?! <הא אתמר עלה: אמר **ריש לקיש** משמיה **דחזקיה**: לא שנו אלא כשמסר לו גחלת וליבה, אבל מסר לו שלהבת, חייב. מאי טעמא? ברי היזיקא! %ורבי יוחנן אמר: אפילו שלהבת פטור - קסבר: צבתא דחרש קא גרים. לא מיחייב עד דמסר ליה גוואזא סילתא ושרגא

מחברת בבא קמא - ב

אמר **רבא**: קרא ומתניתא מסייע ליה לרבי יוחנן - קרא, דכתיב: (שמות כב) "כי תצא אש" - תצא מעצמה - "ישלם המבעיר את הבערה" - שמע מינה: אשו משום חציו; מתניתא, דתניא: פתח הכתוב (**כג,א**) בנזקי ממונו, וסיים בנזקי גופו, לומר לך: אשו משום חציו

אמר **רבא**: קשיא ליה **לאביי**: {למאן דאמר אשו משום חציו, טמון באש, דפטר רחמנא, היכי משכחת לה?! <וניחא ליה: כגון שנפלה דליקה לאותו חצר, ונפלה גדר שלא מחמת דליקה, והלכה והדליקה והזיקה בחצר אחרת - דהתם, כלו ליה חציו {אי הכי, לענין גלוי נמי, כלו ליה חציו! <אלא למאן דאית ליה משום חציו, אית ליה נמי משום ממונו! וכגון שהיה לו לגודרה, ולא גדרה. דהתם, שורו הוא ולא טפח באפיה {וכי מאחר דמאן דאית ליה משום חציו אית ליה נמי משום ממונו, מאי בינייהו?! <איכא בינייהו לחייבו בארבעה דברים

על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק -- ;מאן חייב? <בעל כלב! {וליחייב נמי בעל גחלת?! <בששימר גחלתו {אי כששימר גחלתו, מאי בעי כלב התם?! <בשחתר! #אמר **רב מרי בריה דרב כהנא**: זאת אומרת: סתם דלתות חתורות הן אצל כלב ;דאכלה היכא? אילימא דאכלה בגדיש דעלמא - הא בעינן (שמות כב) "וביער בשדה אחר" וליכא! <לא! צריכא דאכלה בגדיש דבעל חררה!

תפשוט דפי פרה (**כג,ב**) כחצר הניזק דמי, דאי כחצר המזיק דמי, לימא ליה: "מאי בעי רפתך בפומא דכלבאי?!"

דאיבעיא להו: ;פי פרה, כחצר הניזק דמי או כחצר המזיק דמי? ;ואי אמרת כחצר המזיק דמי, שן דחייב רחמנא, היכי משכחת לה?! <אמר **רב מרי בריה דרב כהנא**: כגון שנתחככה בכותל להנאתה, וטנפה פירות להנאתה {מתקיף לה **מר זוטרא**: והא בעינא (מלכים א יד י) "כאשר יבער הגלל עד תומו" וליכא! <**רבינא** אמר: דשף צלמי <<**רב אשי** אמר: דפסעי פסועי

{תא שמע: שיסה בו את הכלב, שיסה בו את הנחש, פטור ~מאן פטור? משסה פטור, וחייב בעל כלב! ~ואי אמרת כחצר המזיק דמי,

מחברת בבא קמא - ב

לימא ליה: "מאי בעי ידך בפומיה דכלבאי?!!" <אימא: פטור אף משסה >> ואיבעית אימא: דאפקיה לניביה וסרטיה

{תא שמע: השיך בו את הנחש - **רבי יהודה** מחייב וחכמים פוטרים ~ואמר **רב אחא בר יעקב**: כשתימצי לומר: לדברי ר' יהודה, ארס נחש בין שיניו הוא עומד, לפיכך מכיש בסייף, ונחש פטור; לדברי חכמים, ארס נחש מעצמו מקיא, לפיכך נחש בסקילה, ומכיש פטור ~ואי אמרת פי פרה כחצר המזיק דמי, לימא ליה: "מאי בעי ידך בפומא דחיוואי?!!" <לענין קטלא לא אמרינן! - ומנא תימרא? דתניא: הנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו שורו של בעל הבית ומת - השור בסקילה, ובעלים פטורים מן הכופר - בעלים פטורין מן הכופר, מאי טעמא? דאמר ליה: "ברשותי, מאי בעית?!!" ~שורו נמי, לימא ליה: "מאי בעית ברשותי?!!" - אלא לענין קטלא, לא אמרינן!

הנהו עיזי דבי תרבו, דהוּו מפסדי ליה ל**רב יוסף**. אמר ליה **לאביי**: זיל, אימא להו למרייהו דליצנעיהו! אמר ליה: אמאי איזיל?! דאי אזילנא, אמרי לי: "לגדור מר גדירא בארעיה?!!" {ואי גדר, שן דחייב רחמנא, היכי משכחת לה?! <כשחתרה! >> אי נמי, דנפיל גודא בליליא

מכריז **רב יוסף**, ואיתימא **רבה**: דסלקין לעילא ודנחתין לתחתאה! הני עיזי דשוקא, דמפסדי, מתרינן במרייהו תרי ותלתא זמנין - אי ציית, ציית - ואי לא, אמרין ליה: תיב אמסחתא וקבל זוזך!

משנה: & איזהו תם ואיזו מועד? <מועד - כל שהעידו בו שלשה ימים; ותם - משיחזור בו שלשה ימים, דברי ר' יהודה. **רבי מאיר** אומר: מועד - שהעידו בו שלשה פעמים; ותם - כל שיהו התינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח

גמרא: & מאי טעמא דר' יהודה? <אמר **אביי**: (שמות כא) "תמול" - חד; "מתמול" - תרי; "שלשום" - תלתא; "ולא ישמרנו בעליו" - אתאן לנגיחה רביעית! >> **רבא** אמר: "תמול - מתמול" - חד; "שלשום" - תרי; "ולא ישמרנו" - האידנא חייב!

& ור' מאיר, מאי טעמא? דתניא: אמר ר' **מאיר**: (**כד, א**) ריחק נגיחותיו, חייב - קירב נגיחותיו, לא כל שכן! {אמרו ליה: זבה תוכיח, שריחקה ראיותיה, טמאה - קירבה ראיותיה, טהורה! <אמר להן: הרי הוא אומר: (ויקרא טו) "וזאת תהיה טמאתו

מחברת בבא קמא - ב

בזובו" - תלה הכתוב את הזב בראיות, ואת הזבה בימים {ממאי דהאי "וזאת" למעוטי זבה מראיות?! אימא: למעוטי זב מימים?! <אמר קרא: (ויקרא טו) "והזב את זובו לזכר ולנקבה" - מקיש זכר לנקבה - מה נקבה, בימים - אף זכר, בימים {ולקיש נקבה לזכר - מה זכר, בראיות - אף נקבה, בראיות?! <הא מיעט רחמנא "וזאת" {ומה ראית?! <מסתברא: קאי בראיות, ממעט ראיות - קאי בראיות, ממעט ימים!>

תנו רבנן: איזהו מועד? - כל שהעידו בו שלשה ימים; ותם - שיהו התינוקות ממשמשין בו ואינו נוגח, דברי ר' יוסי. ר' שמעון אומר: מועד - כל שהעידו בו שלש פעמים - ולא אמרו שלשה ימים אלא לחזרה בלבד!

אמר רב נחמן אמר רב אדא בר אהבה: הלכה כר' יהודה במועד, שהרי ר' יוסי מודה לו. והלכה כרבי מאיר בתם, שהרי ר' יוסי מודה לו! {אמר ליה רבא לרב נחמן: ולימא מר: הלכה כרבי מאיר במועד, שהרי רבי שמעון מודה לו; והלכה כרבי יהודה בתם, שהרי רבי שמעון מודה לו?! <אמר ליה: אנא כרבי יוסי סבירא לי, דרבי יוסי, נימוקו עמו!>

אבטיא להו: "שלשה ימים" דקתני, לייעודי תורא או לייעודי גברא? - למאי נפקא מינה? <דאתו תלתא כיתי סהדי בחד יומא - אי אמרת לייעודי תורא, מייעד! ואי אמרת לייעודי גברא, לא מייעד - מימר אמר: השתא הוא דקמסהדו בי - מאי?>

{תא שמע: אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו בפני בעלים, ובפני בית דין - העידו בו בפני בית דין ושלא בפני בעלים; בפני בעלים ושלא בפני בית דין - אינו נעשה מועד! - עד שיעידו בו בפני בית דין ובפני בעלים! העידוהו שנים בראשונה, ושנים בשניה, ושנים בשלישית - הרי כאן שלש עדיות, והן עדות אחת להזמה. נמצאת כת ראשונה זוממת, הרי כאן שתי עדיות, והוא פטור והן פטורים; נמצאת כת שניה זוממת - הרי כאן עדות אחת, והוא פטור, והן פטורים; נמצאת כת שלישית זוממת, כולן חייבין - ועל זה נאמר: (דברים יט) "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו" ~אי אמרת לייעודי תורא, שפיר! (כד, ב) אלא אי אמרת לייעודי גברא, לימרו הנך קמאי: "אנן, מי הוה ידעינן דבתר שלשה יומי אתו הני ומייעדי ליה?!"

מחברת בבא קמא - ב

אמר **רב אשי**: אמריתה לשמעתיא קמיה **דרב כהנא**, ואמר לי:
וליעודי תורא, מי ניחא?! ולימרו הנך בתראי: "אנן, מנא ידעינן
דכל דקאי בי דינא, לאסהודי בתורא קאתו?! אנן, לחיובי גברא
פלגא נזקא אתינן!" <דקמרמזי רמוזי > **רב אשי** אמר: כשבאו
רצופים << **רבינא** אמר: במכירין בעל השור, ואין מכירין את
השור {אלא היכי מייעדי ליה?! > דאמרי: תורא נגחנא אית לך
בבקרך - אבעי לך לנטורי לכוליה בקרא!

אבעיא להו: המשסה כלבו של חבירו בחבירו, מהו? משסה ודאי
פטור - בעל כלב, מאי? מי אמרינן: מצי אמר ליה: "אנא, מאי
עבידנא ליה?!!" או דלמא אמרינן ליה: "כיון דידעת בכלבך דמשסי
ליה ומשתסי, לא אבעי לך לאשהוייה!?"

{ אמר **רבי זירא**: תא שמע: ותם, שיהו התינוקות ממשמשין בו
ואינו נוגח - הא נוגח, חייב! <אמר **אביי**: מי קתני "נגח חייב"?!
דלמא הא נגח, לא הוי תם, ובההיא נגיחה לא מחייב?

{ תא שמע: שיסה בו את הכלב, שיסה בו נחש - פטור - מאי? לאו:
פטור משסה, וחייב בעל כלב? <לא! אימא: פטור אף משסה!

אמר **רבא**: אם תמצי לומר המשסה כלבו של חבירו בחבירו חייב,
שיסהו הוא בעצמו, פטור - מאי טעמא? כל המשנה, ובא אחר ושינה
בו, פטור

אמר ליה **רב פפא לרבא**: איתמר משמיה דריש לקיש כוותיך, דאמר
ריש לקיש: שתי פרות ברשות הרבים, אחת רבוצה ואחת מהלכת,
ובעטה מהלכת ברבוצה - פטורה; רבוצה במהלכת - חייבת <אמר
ליה: אנא בההיא, חיובי מחייבנא! דאמרינן ליה: כי אית לך
רשותא, לסגויי עלי - לבעוטי בי, לית לך רשותא!

משנה: שור המזיק ברשות הניזק, כיצד? <נגח, נגף, נשך, רבץ,
בעט - ברשות הרבים, משלם חצי נזק; ברשות הניזק, **רבי טרפון**
אומר: נזק שלם, ו**חכמים** אומרים: חצי נזק. אמר להם רבי טרפון:
ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים, שהוא פטור,
החמיר עליהן ברשות הניזק, לשלם נזק שלם - מקום שהחמיר על
הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק, אינו דין שנחמיר עליו ברשות
הניזק לשלם נזק שלם?! { אמרו לו: דיו לבא מן הדין להיות כנדון -

מחברת בבא קמא - ב

מה ברשות הרבים, חצי נזק - אף ברשות הניזק, חצי נזק! <אמר להם: אף אני (כה,א) לא אדון קרן מקרן - אני אדון קרן מרגל: ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל, ברשות הרבים, החמיר בקרן - מקום שהחמיר על השן ועל הרגל, ברשות הניזק, אינו דין שנחמיר בקרן?! <אמרו לו: דיו לבא מן הדין להיות כנדון! מה ברשות הרבים, חצי נזק - אף ברשות הניזק, חצי נזק!

גמרא: {ור' טרפון, לית ליה "דיו"!! והא "דיו" דאורייתא הוא! דתניא: *?מדין קל וחומר כיצד? * <(במדבר יב) "ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים" - קל וחומר לשכינה, ארבעה עשר יום! אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון! <כי לית ליה "דיו", היכא דמפריך קל וחומר - היכא דלא מפריך קל וחומר, אית ליה "דיו"! - התם, שבעה דשכינה לא כתיבי - אתא קל וחומר, אייתי ארבסר; אתא "דיו", אפיק שבעה, ואוקי שבעה - אבל הכא, חצי נזק כתיב, ואתא קל וחומר ואייתי חצי נזק אחרינא, ונעשה נזק שלם - אי דרשת "דיו", אפריך ליה קל וחומר! %ורבנן: שבעה דשכינה כתיבי: "תסגר שבעת ימים"! %ור' טרפון, ההוא "תסגר", דדרשינן "דיו" הוא! %ורבנן: כתיב קרא אחרינא: "ותסגר מרים" %ור' טרפון, ההוא, דאפילו בעלמא דרשינן "דיו", ולא תאמר: הכא משום כבודו של משה, אבל בעלמא לא - קמשמע לן!

{אמר ליה **רב פפא לאביי**: והא, האי תנא דלא דריש "דיו", ואף על גב דלא מפריך קל וחומר! דתניא: קרי בזב מניין? ודין הוא: מה טהור בטהור, טמא בטמא - טמא בטהור, אינו דין שיהא טמא בטמא! וקא מייתי לה בין למגע בין למשא ~ואמאי?! נימא: אהני קל וחומר למגע - אהני "דיו" לאפוקי משא! ~וכי תימא: למגע לא אצטריך קל וחומר, דלא גרע מגברא טהור - איצטריך! סלקא דעתך אמינא: (דברים כג) "מקרה לילה" כתיב - מי שקריו גורם לו - יצא זה, שאין קריו גורם לו, אלא דבר אחר גרם לו - קמשמע לן, מידי ולא דבר אחר כתיב

;ומאן תנא דשמעת ליה דאמר שכבת זרע של זב מטמא במשא? - לא ר' אליעזר ולא רבי יהושע! דתנן: שכבת זרע של זב מטמא במגע, ואין מטמא במשא, דברי רבי אליעזר. **ורבי יהושע** אומר: אף מטמא במשא, לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה - עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה - הא לאו הכי, לא! <אלא האי תנא הוא, דתנן: למעלה מהן (כה,ב) זובו

מחברת בבא קמא - ב

של זב, ורוקו, ושכבת זרעו, ומימי רגליו, ודם הנדה - מטמאין בין במגע בין במשא {ודלמא הכא נמי, לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה! <אם כן, לתנייה גבי זובו - מאי שנא דקתני לה גבי רוקו? אלא משום דאתי מרוקו!

{ אמר ליה **רב אחא מדפתי לרבינא**: והא, האי תנא לא דריש "דיו", ואף על גב דלא מפריך קל וחומר! דתניא: מפץ במת מניין? <ודין הוא: ומה פכין קטנים, שטהורים בזב, מטמא במת - מפץ, שמטמא בזב, אינו דין שיטמא במת! וקמייתי לה בין לטומאת ערב בין לטומאת שבעה! ~ואמאי?! אימא: אהני קל וחומר לטומאת ערב, ואהני "דיו" לאפוקי טומאת שבעה <אמר ליה: כבר רמא ניהליה ר' **נחומי בר זכריה לאביי**, ואמר ליה **אביי**: תנא ממפץ בשרץ מייתי לה, והכי קאמר: מפץ בשרץ מניין? <ודין הוא: ומה פכין קטנים, שטהורים בזב, טמאין בשרץ - מפץ, שטמא בזב, אינו דין שיהא טמא בשרץ! אלא מפץ במת מניין? <נאמר: (ויקרא יא) "בגד" ו"עור" בשרץ, ונאמר: (במדבר לא) "בגד" ו"עור" במת - מה "בגד" ו"עור" האמור בשרץ, מפץ טמא בו - אף "בגד" ו"עור" האמור במת, מפץ טמא בו

~מופנה - דאי לא מופנה, איכא למפרך: מה לשרץ, שכן מטמא בכעדשה - תאמר במת, שאין מטמא בכעדשה אלא בכזית! - לאיי אפנויי מופנה? <מכדי שרץ אתקש לשכבת זרע, דכתיב: (ויקרא כב) "או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע", וסמיך ליה "או איש אשר יגע בכל שרץ", וכתוב ביה בשכבת זרע: (ויקרא טו) "וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע" - בגד ועור דכתב רחמנא בשרץ, למה לי?! שמע מינה לאפנויי! {ואכתי מופנה מצד אחד הוא! - הניחא למאן דאמר מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין, שפיר! אלא למאן דאמר למידין ומשיבין, מאי איכא למימר?! <דמת נמי, אפנויי מופנה: מכדי מת אתקש לשכבת זרע, דכתיב: (ויקרא כב) "והנוגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע", וכתוב ביה בשכבת זרע: "וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע" - "בגד" ו"עור" דכתב רחמנא במת, למה לי?! שמע מינה לאפנויי! והוי מופנה משני צדדין! {הניחא למאן דאמר דון מינה ואוקי באתרא! אלא למאן דאמר דון מינה ומינה, מאי איכא למימר?! <אמר **רבא**: אמר קרא: (במדבר לא) "וכבסתם בגדיכם ביום השביעי" - כל טמאות שאתם מטמאין במת, לא יהו פחותין משבעה

מחברת בבא קמא - ב

{ותהא שן ורגל חייב ברשות הרבים מקל וחומר: ומה קרן,
שברשות הניזק אינו משלם אלא חצי נזק, ברשות הרבים חייבת -
שן ורגל, שברשות הניזק משלם נזק שלם, אינו דין שברשות הרבים
חייב! <אמר קרא: (שמות כב) "ובער בשדה אחר" - ולא ברשות
הרבים! (כו, א) ;מידי כוליה קאמרינן?! - פלגא קאמרינן! <אמר
קרא: (שמות כא) "וחצו את כספו" - כספו של זה, ולא כספו של
אחר!

{ולא תהא שן ורגל חייבת ברשות הניזק אלא חצי נזק, מקל וחומר
מקרן - ומה קרן, שברשות הרבים חייבת, ברשות הניזק אינה
משלמת אלא חצי נזק - שן ורגל, שברשות הרבים פטורה, אינו דין
שברשות הניזק משלם חצי נזק! <אמר קרא: "ישלם" - תשלומין
מעליא

{ולא תהא קרן ברשות הרבים חייב, מקל וחומר: ומה שן ורגל,
שברשות הניזק נזק שלם, ברשות הרבים פטורה - קרן, שברשות
הניזק חצי נזק, אינו דין שברשות הרבים פטורה <אמר רבי יוחנן:
אמר קרא: "יחצון" - אין חצי נזק חלוק, לא ברשות הרבים ולא
ברשות היחיד!

{ויהא אדם חייב בכופר מקל וחומר: ומה שור, שאינו חייב
בארבעה דברים, חייב בכופר - אדם, שחייב בארבעה דברים, אינו
דין שיהא חייב בכופר! <אמר קרא: (שמות כא) "ככל אשר יושת
עליו" - עליו, ולא על אדם

{ויהא שור חייב בארבעה דברים מקל וחומר: ומה אדם, שאינו
חייב בכופר, חייב בארבעה דברים - שור, שחייב בכופר, אינו דין
שיהא חייב בארבעה דברים! <אמר קרא: (ויקרא כד) "איש
בעמיתו" - ולא שור בעמיתו

;איבעיא להו: רגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הניזק, מהו שתשלם
כופר? מי אמרינן: מידי דהוה אקרן - קרן, כיון דעבד תרי ותלתא
זמני, אורחיה הוא, ומשלם כופר - הכי נמי, לא שנא? או דלמא קרן,
כוונתו להזיק - האי, אין כוונתו להזיק?

{תא שמע: הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו לבעל
הבית ומת - השור בסקילה, ובעליו, בין תם בין מועד, משלם כופר
שלם, דברי ר' טרפון ~כופר שלם בתם, לרבי טרפון, מנא ליה? לאו
משום דסבר ליה כרבי יוסי הגלילי, דאמר תם משלם חצי כופר

מחברת בבא קמא - ב

ברשות הרבים, ומייתי לה מקל וחומר מרגל - אלמא איכא כופר ברגל! <אמר **רב שימי מנהרדעא**: תנא מניזקין דרגל מייתי לה { ולפרוך: מה לניזקין דרגל, שכן ישנן באש! <מטמון { מה לטמון, שכן ישנו בבור! <מכלים! { מה לכלים, שישנן באש! <מכלים טמונים! { מה לכלים טמונים, שישנן באדם! - אלא לאו שמע מינה מכופר דרגל מייתי לה - אלמא איכא כופר ברגל! - שמע מינה!

אמר ליה **רב אחא מדפתי לרבינא**: הכי נמי מסתברא דאיכא כופר ברגל, דאי סלקא דעתך ליכא כופר ברגל, ותנא מניזקין דרגל מייתי לה, לפרוך: מה לניזקין דרגל, שכן ישנן ברגל! - אלא לאו שמע מינה: מכופר דרגל מייתי לה! - אלמא איכא כופר ברגל - שמע מינה!

משנה: אדם מועד לעולם, בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן. סימא את עין חבירו, ושיבר את הכלים, משלם נזק שלם

גמרא: קתני "סימא את עין חבירו" דומיא ד"שיבר את הכלים" - מה התם, נזק אין - ארבעה דברים לא - אף סימא את עין חבירו, נזק אין - ארבעה דברים לא! (**כו, ב**) ;מנא הני מילי? <אמר **חזקיה**, וכן תנא **דבי חזקיה**: אמר קרא: (שמות כא) "פצע תחת פצע" - לחייבו על השוגג כמזיד, ועל האונס כרצון {האי מבעי ליה ליתן צער במקום נזק! <אם כן, לכתוב קרא "פצע בפצע" - מאי "תחת פצע"? שמע מינה תרתי

אמר **רבה**: היתה אבן מונחת לו בחיקו, ולא הכיר בה, ועמד ונפלה - לענין נזקין, חייב; לענין ארבעה דברים, פטור; לענין שבת, מלאכת מחשבת אסרה תורה; לענין גלות, פטור; לענין עבד, פלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל ורבנן, דתניא: הרי שהיה רבו רופא, ואמר לו: "כחול עיני!", וסימאה; "חתור לי שיני!", והפילה - שיחק באדון, ויצא לחרות! **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: (שמות כא) "ושיחתה" - עד שיתכוין לשחתה

הכיר בה, ושכחה, ועמד ונפלה - לענין נזקין, חייב; לענין ארבעה דברים, פטור; לענין גלות, חייב, דאמר קרא: (במדבר לה) "בשגגה" - מכלל דהוה ליה ידיעה - והא הויא ליה ידיעה; לענין שבת, פטור; לענין עבד, פלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל ורבנן

מחברת בבא קמא - ב

נתכוין לזרוק שתיים וזרק ארבע - לענין נזקין, חייב; לענין ארבעה דברים, פטור; לענין שבת, מלאכת מחשבת בעינין; לענין גלות, (שמות כא) "אשר לא צדה" אמר רחמנא - פרט לנתכוין לזרוק שתיים וזרק ארבע; לענין עבד, פלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל ורבן

נתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה - לענין נזקין, חייב; לענין ארבעה דברים, פטור; לענין שבת, באומר: "כל מקום שתראה תנוח", אין - אי לא, לא; לענין גלות, "אשר לא צדה" - פרט לנתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה; לענין עבד, פלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל ורבן

ואמר **רבה**: זרק כלי מראש הגג, ובא אחר ושברו במקל, פטור - מאי טעמא? - מנא תבירא תבר!

ואמר **רבה**: זרק כלי מראש הגג, והיו תחתיו כרים או כסתות, בא אחר וסלקן, או קדם וסלקן, פטור - מאי טעמא? - בעידנא דשדייה, פסוקי מפסקי גיריה!

ואמר **רבה**: זרק תינוק מראש הגג, ובא אחר וקבלו בסייף, פלוגתא דר' יהודה בן בתירא ורבנן, דתניא: הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות, בין בבת אחת בין בזה אחר זה, כולן (כז, א) פטורין. ר' יהודה בן בתירא אומר: בזה אחר זה, האחרון חייב, מפני שקירב מיתתו

בא שור וקבלו בקרניו, פלוגתא דר' ישמעאל בנו של יוחנן בן ברוקא ורבנן, דתניא: (שמות כא) "ונתן פדיון נפשו" - דמי נזק. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא אומר: דמי מזיק

ואמר **רבה**: נפל מראש הגג, ונתקע באשה, חייב בארבעה דברים; וביבמתו, לא קנה - חייב בנזק בצער בריפוי בשבת, אבל בשת לא, דתנן: אינו חייב על הבשת עד שיהא מתכוין

ואמר **רבה**: נפל מראש הגג ברוח שאינה מצויה, והזיק ובייש - חייב על הנזק ופטור בארבעה דברים; ברוח מצויה, והזיק ובייש - חייב בארבעה דברים, ופטור על הבשת. ואם נתהפך, חייב אף על הבשת, דתניא: ממשמע שנאמר: (דברים כה) "ושלחה ידה", איני יודע שהחזיקה?! - מה תלמוד לומר "והחזיקה"?! - לומר לך: כיון שנתכוין להזיק, אף על פי שלא נתכוין לבייש

ואמר **רבה**: הניח לו גחלת על לבו ומת, פטור; על בגדו ונשרף, חייב - אמר **רבא**: תרוייהו תננהי! - על לבו, דתנן: כבש עליו לתוך האור או לתוך המים, ואינו יכול לעלות משם, ומת - חייב; דחפו לתוך

מחברת בבא קמא - ב

האור או לתוך המים, ויכול לעלות משם, ומת, פטור; בגדו, דתנן:
"קרע את כסותי!", "שבר את כדי!", - חייב; "על מנת לפטור" -
פטור

זבעי רבה: הניח גחלת על לב עבדו, מהו? כגופו דמי או כממונו דמי?
אם תמצא לומר כגופו דמי, שורו מהו? <הדר פשטה: עבדו, כגופו;
שורו, כממונו